

This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit.
The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
<https://kksu.co.in/>

Digitization was executed by NMM

<https://www.namami.gov.in/>

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhedi
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
<https://egangotri.wordpress.com/>

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक

हस्तलिखित संग्रह

E

दाखल क्र. M-2643 विषय _____

नाव श्रीराम चंद्राशोकम्

लेखक / लिपीकार _____

पृष्ठ 22 काळ _____ पूर्ण / अपूर्ण ☒

१

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ हरिः ॥ गीतः ॥ गीतः ॥ गीतः ॥ गीतः ॥
 होयताः ॥ श्वेतः ॥ अथानेः ॥ उवर् ॥ उवर् ॥ मुहूर्तः ॥ अदितेः ॥ रिपेः ॥ इ
 जा ॥ निकर्तिः ॥ नृपः ॥ नृपः ॥ गातुः ॥ गोत्रेत्येकविंशतिः ॥
 शिवीनामधेयानां ॥ १॥ हेमोचंद्रा रुक्मं ॥ अथः ॥ हिरण्यं ॥
 शः ॥ रुक्मं ॥ लोहं ॥ कनकं ॥ कांचनं ॥ जर्मः ॥ अमृतं ॥ रुक्मं ॥
 ज्ञात रूपमिति पंचदश हिरण्यनामानि ॥ १॥ अं नृपः ॥
 यत् ॥ योमः ॥ बर्हिः ॥ धन्यः ॥ अंतर्निहा ॥ आकाशः ॥ आथः ॥ ॥

क्षमा।

१

धिनीः। भूः। स्वयंभूः। अध्वा। पुष्करं। सगरः। समुद्रः। अध्वरमिति वो
ळशां त रिक्षनामानि॥३॥ स्वः। एभिः। नाकः। गोः। विष्टपु। न भद्रति
षट्साधारणानि॥४॥ श्वेदया। किरणाः। गावः। रश्मयः। अमी
श्वेः। दी। धेतयः। गभस्तयः। वनं। उखाः। वसवः। मरीचिपाः।
मयूराः। सप्तकुपयः। साध्याः। सुपर्णा इति पंचदशरश्मि
मानि॥५॥ आताः। आशाः। उपराः। आद्याः। काष्ठाः। यो
म। कुकुभः। हरितइत्यष्टौ दिक्कामानि॥६॥ श्यावी। क्षपा।

शर्वरी। अक्तः। ऊर्म्या। रा म्या। य म्या। न म्या। दो बा। न क्तं। त मः।
जः। अ सि क्तः। प च स्व ती। त न स्व ती। घृ ता ची। शि रि णा। मो की।
शो की। ऊ धः। प यः। हि मा। व स्वी नि त्र यो विं श ती रा त्रि ना मा
नि। ७॥ वि भ्रा वरी। सूनरी। भा स्व ती। श्रो द ती। चि त्ता म धा। अ
नु नी। वा जि नी। वा जि नी व ती। सु म्ना वरी। अ ह ना। शो त ना।
श्वे त्या। अ रु षी। सूनृ ता। सूनृ ता व ती। सूनृ ता वरी ति षो ऽ
शो षो ना मा नि॥ ८॥ ११॥ व लोः। युः। ना नुः। वा स नः। स्व

२

सराणि। घुंसः। घुर्मः। घृणाः। दिनः। दिवः। दिवा। दिवे। दिवे। अविद्य
वीतिद्वा दशाहर्णमानि॥९॥ अदिः। ग्रावा। गोत्रः। वलः। अश्वः। पुरु
भोजाः। बलिशानः। अरमा। पर्वतः। गिरिः। वृजः। चरुः। वराहः।
शं वरः। रोहिणः। रेवतः। फलिगः। उपरः। उपलः। च
मसः। अहिः। अश्वः। बलाहकः। मेघः। दतिः। ओदनः। वृषंधिः।
हृत्रः। असुरः। कोश इति त्रिंश मेघनामानि॥१०॥ श्लोकः।

धारा। दुष्ठा। गोः। गोरी। गंधर्वः। गभीरा। गंभीरा। मंद्रा। मंद्राजनी।
वाशी। वाणी। वाणीची। वाणः। पुविः। मन्त्री। मन्त्रिणी। मन्त्री। मेळी।
मेना। सूर्या। सरस्वती। निवित्। स्वाहा। पुत्रः। पुत्रिः। मायुः। का
कुत्। जिह्वा। घोषः। स्वः। स्वनः। शब्दः। कृक्। होत्रा। गीः। गाथा। ग
यः। घेना। ग्नाः। विपा। नना। कशा। धिषणा। नोः। अक्षरं। मही।
अदिनिः। शची। वाक्। अनुष्टुप्। धनुः। बल्लुः। गल्दा। सडः। सुप
गर्। बकुदेति सप्त पंचाशद्वाङ्माणि॥१५॥ अर्णः। क्षोदः। क्ष

नमः॥ नमः॥ अंभः॥ कबंधं॥ सलिलं॥ वाः॥ वनं॥ घृतं॥ मधु॥ पुरीषं॥ पि
पलं॥ क्षीरं॥ विषं॥ रेतः॥ कनः॥ जन्म॥ वृक्षं॥ वृक्षं॥ तुग्या॥ बुबुरं॥
सुक्षेम॥ धरुणं॥ सुरा॥ अररिंदानि॥ धस्मन्यत॥ जामि॥ आयुधा
नि॥ क्षपः॥ अहिः॥ अक्षरं॥ स्रोतः॥ तत्तिः॥ रसः॥ उदकं॥ पयः॥ स
रः॥ मेषजं॥ सहः॥ श्वः॥ यदः॥ ओजः॥ सुरवं॥ क्षत्रं॥ आवयाः॥ शु
भं॥ यादुः॥ भूतं॥ भुवनं॥ भविष्यत॥ आपः॥ महत्॥ व्योम॥ यज्ञः॥
महः॥ सणीकं॥ सृतीकं॥ सतीनं॥ गहनं॥ गभीरं॥ गंभरं॥ ई॥ अं

नं। हतिः। सप्त। सदनं। वृत्तं। योनिः। कुतस्य योनिः। सत्यं। नीरं।
 रश्मिः। सत्। पूर्णं। सर्वं। अक्षितं। बर्हिः। नाम। सर्पिः। अपः।
 पवित्रं। अमृतं। इन्दुः। हेम। स्वः। सगाः। शंवरं। अश्वं। वपुः।
 अंबु। तोयं। तूयं। कृषीटं। भुक्कं। तेजः। स्वधा। वारि। जलं।
 जलाशयं। इदमित्येकं शतमुदकं नामानि॥१२॥ अवनयः।
 यथाः। रवाः। सीराः। सोऽयाः। अन्यः। पुनयः। रुजानाः। वक्ष
 णाः। रवादे। अर्णाः। रोधवक्त्राः। हरितः। सरितः। अगु

वः। वृभन्वः। वृध्वः। हिरण्यवर्णाः। रोहितः। सस्त्रुतः। अर्णाः। सिंध
वः। कुल्याः। वृथः। वृथः। इरावत्यः। पार्वत्यः। स्रवत्यः। ऊर्जस्वत्यः।
पयस्वत्यः। तरेस्वत्यः। सरस्वत्यः। हरस्वत्यः। रोधस्वत्यः। भास्व
त्यः। अजिराः। मातरः। नद्यद्रुतिसप्तविंशं नदीनामानि॥१५॥
अत्यः। ह्यः। अर्वा। वाजी। मत्तिः। वट्किः। दृधिकाः। दृधिकावा।
एतग्वः। एतम्भः। पेद्वः। दोगर्हः। ओच्चैश्रवसः। ताक्ष्यः। आशुः।
ब्रध्नः। अरुणः। मांश्चतः। अव्यथयः। श्येनासः। सुपर्णाः। पतं

गाः॥ नरः॥ दूयणिं॥ हंसासः॥ अश्वा इति षडिंशतिरश्वना
मानि॥ १४॥ हरी इन्द्रस्य॥ रोहितो मेः॥ हरितश्रीदित्यस्य॥ रा
सभा वशिष्ठोः॥ अजाः॥ पूछः॥ पृषत्यो मरुतां॥ अरुण्यो गा
वंत्रुषसां॥ श्यावाः सवितुः॥ विश्वरूपा बृहस्पतेः॥ नियुतो
वायोरिति दशादिष्टोपयोजनानि॥ १५॥ भोजने॥ भ्राशने॥
भ्राश्यति॥ दीदयति॥ शोचति॥ मंदते॥ भंदते॥ रोचते॥ ज्यो
तते॥ द्योतते॥ युमदित्येकादशज्वलतिकर्मणि॥ १६॥

जमत्। कल्मलीकिनं। जंजणाभवन्। मल्मलाभवंन्। अर्चिः। शोचिः।
तपः। तेजः। हूरः। हृणिः। शृंगाणि। शृंगाणीत्येकादशज्वलतोनामधे
यानि॥ १७॥ गौर्हमांवरंस्व१ः। रेदयआताः। श्यावीविभावरीवस्तोरंश्लोदि
कोर्णोवनयोत्योहरीइंद्रस्यभाजतेजमदितिसप्तदश॥ इतिनिघं
टस्यप्रथमोऽध्यायः॥ हरिः। अमू॥ अपः। अप्रः। दंसः। वेषः। वेषः। वि
ष्टीव्रतं। कर्वरं। करुणं। शक्मा। क्रतुः। करणानि। करांसि। करिक
त्। करंती। चक्रत्। कर्त्तुं। कर्त्तुः। कर्त्तव्यै। कृत्वी। धीः। शची। शमी॥

श्रीमी। शक्तिः। शिल्पमितिषड्विंशतिः कर्मनामानि॥१॥ तुक्। ती
कं। तनयः। तोक्म। तक्म। शेषः। अघ्नः। गयः। जाः। अपत्यः। ग्रहः।
सूनुः। नपात्। प्रजा। बीजमितिपंचदशापत्यनामानि॥२॥ मेनु
ष्याः। नरः। ध्रुवाः। जंतवः। विशः। क्षितयः। कृष्टयः। चर्षणयः।
नृदुषः। हूरयः। मर्याः। मर्याः। मर्त्ताः। वाताः। तुर्वशाः। दुह्यवः। आ
यवः। यदवः। अनवः। पूरवः। जगतः। तस्थुषः। पंचजनाः।
विवस्वतः। एतनाइतिपंचविंशतिर्मनुष्यनामानि॥३॥ आ

यती। अवा ना। अमीशू। अत्रवाना। विनंगरसो। गभस्ती। करस्त्रो।
बाहू। भुरिजो। क्षिपस्ती। राकरी। भरित्रेइति द्वादशबाहुनामानि॥
॥४॥ अगुवः। अणवः। क्षिपः। वित्राः। शर्याः। रशानाः। धीतयः।
अथर्यः। विपः। कक्ष्याः। अवनयः। हरितः। स्वसारः। जामयः। स
नाभयः। योक्राणि। योजनानि। धुरः। शारवाः। अमीशवः। दीधि
तयः। गभस्तयइति द्वाविंशतिरंगुलिनामानि॥५॥ वस्मि। उस्म
सि। वेति। वेनति। वेसति। वांछति। वष्टि। वनोति। जुषते। हर्य

ति। आचके। उश्चिक्। मन्यते। छंत्सत्। चाकनत्। चकमानः॥ कन
ति। कानिषदित्यष्टादशकांतिकर्माणिः॥ ६॥ अंधः। वाजः। पयः। श्र
वः। पक्षः। पितुः। सुतः। सिनं। अवः। क्षु। धारिः। इरा। दूळा। इ
षं। उर्क। रसः। स्वधा। अर्कः। क्षम। नेमः। सरं। नमः। आयुः।
सूनुता। ब्रह्म। वर्चः। कीलातं। यशइत्यष्टाविंशतिरंननामा
नि॥ ७॥ आवयति। भवति। वमस्तिवेति। वेवेष्टि। अविष्य
न्। वसति। भसथः। वृथां। करतीतिदशतिकां कर्माणिः॥ ८॥

ओजः। पाजः। शवः। तवः। तरः। त्वक्षः। शर्द्धः। बाधः। नृम्यः। त
विषी। शुभः। शुष्मः। दक्षः। वीक्षुः। चोत्तः। शूषः। सहः। यरुः। वधः।
वर्गः। रजनः। रक्कः। मज्जना। पोस्यानि। धूर्णसिः। द्विविणः। स्प
द्रासः। शंबरमित्यष्टाविंशतिर्वलनामानि॥९॥ मध्यः। रेक्काः।
रिक्क्यः। वेदः। वरिवः। स्वात्रः। रत्नः। रयिः। क्षत्रः। भगः। मीक्षुः। ग
यः। घुम्नः। इन्द्रियः। वसु। रायः। राधः। भोजनः। तना। नृम्यः। वं
धुः। मेधा। यशः। ब्रह्म। द्विविणः। श्रवः। रत्रः। रत्रमित्यष्टाविं

शतिरेव धननामानि ॥ १० ॥ अद्या ॥ उस्त्रा ॥ उस्त्रिया ॥ अही ॥ मही ॥
 अदितिः ॥ इळा ॥ जगती ॥ शकरी इति नवगोनामानि ॥ ११ ॥ रेळते ॥
 हेळते ॥ भ्रामते ॥ भृणीयते ॥ भ्रीणानि ॥ भ्रेषति ॥ दोधति ॥ धनुष्यति ॥
 कंपते ॥ भोजत इति दशकुप्यतिकर्माणः ॥ १२ ॥ देळः ॥ हरः ॥ हृषिः ॥
 यजः ॥ भामा एहः ॥ कुरुः ॥ नपुषी ॥ जूषिः ॥ मूयुः ॥ व्यधिरित्येकादशको
 धनामानि ॥ १३ ॥ वर्त्तते ॥ अरयते ॥ लोटते ॥ लोठते ॥ स्पन्दते ॥ क

सति। सर्पति। स्पमति। स्वति। संसते। अवति। श्वेतति। ध्वंस
ति। वेनति। मार्षि। मुरण्यति। श्वति। कालयति। पिलयति। कं
टति। पिस्यति। बिस्यति। मिस्यति। प्रवते। लवते। च्यवते। कव
ते। गवते। नवते। क्षोदति। नक्षति। सक्षति। म्यक्षति। सचति।
छति। तुरीयति। चतति। अतति। गाति। द्यक्षति। सश्वति।
सरति। रंरुति। यतते। भ्रमति। ध्रजति। रजति। लजति। क्षि
यति। धमति। मिनाति। ऋएवति। ऋणेति। स्वरति। सिसर्ति।

वेषिष्टि। योषिष्टि। रिणति। शीयते। रेजति। दध्यति। दम्नोति। युध्यति। ध
न्यति। अरुषति। आर्यति। डीयते। तकति। दीयति। दूषति। फणति। ह
नति। अर्दति। मर्दति। सरृते। नसते। हर्यति। दूर्यति। ईर्त्ते। ईरव
ते। ज्वयति। श्वात्रति। गंति। आगनीगंति। जंगंति। जिन्वति। जस
ति। गमति। ध्रति। ध्राति। ध्रयति। वहते। रथयति। जेहते। षः ९
कति। क्षुंपति। स्नाति। वाति। याति। दूषति। द्राति। दुष्टति। एज
ति। जमति। जवति। बंचति। अनिति। पवते। हंति। सेधति। अगंन्।

अजगंन। जिगाति। पतति। इन्वति। द्रमति। द्रवति। वेति। हयंतात्। एति।
जमायात्। अयुथुरिति। दविंशत्। तंगति। कर्मणिः॥१४॥ नु। मक्षु।
द्रवत्। ओषं। जीराः। जूतिः। शूत्रः। शूचनासः। शीमं। तृषु। त्रयं।
तृतिः। अजिरं। मुरण्युः। शु। आशुः। प्राशुः। तूतुजिः। तूतुजान।
तुज्यमानासः। अज्राः। साचीवित्। घुगत्। ताजत्। तरतिः। वा
तरं हाइति। षड्विंशतिः। क्षिप्रनामानि॥१५॥ तृत्ति। आसात्। अं
वरं। तुर्वशे। अस्तमीके। आके। उपाके। अवकि। अंतमानां। अव

मे। उपम इत्येकादशान्तिकनामानि ॥ १६ ॥ रणाः। विवाक। विरवादः। न
दनुः। भरे। आकंदे। आहवे। आजो। एतनाज्यं। अभीके। समीके। म
ससत्यं। नेमधिता। संकोः। समितिः। समनं। मीके। एतनाः। स्पृधः।
१० र मृधः। एत्सु। समत्सु। समर्ये। समरे। समोहे। समिथे। संख्ये। संगे।
संयुगे। संगथे। संगमे। वृत्रतूर्ये। एक्षे। आणे। शूरसातो। वाजसा
तो। समनीके। खले। खजे। पोंस्ये। महाधुने। वाजे। अज्म। सन्म। सं
यत्। संवतद्। तिषट्चत्वारिंशत्संग्रामनामानि ॥ १७ ॥ इन्वति। न

क्षति। आक्षाणः। आनन्द। आपणः। अपानः। अश्वत्। नश्वत्। आनश्वः।
 अश्रुतइतिदश्या। सिकर्माणः। १८॥ दुहोति। श्रथति। धरति। धू
 र्वति। दृणति। दृश्चति। कृणवति। कृतति। श्वसति। नमते। अर्दय
 ति। स्तृणति। स्नेहयति। यातयति। स्फुरति। स्फुलति। निवपंतु।
 अवतिरति। विधातः। आतिरत्। तृच्छित्। आरवंडल। दुणति। रम्णा
 ति। शृणति। शम्नाति। तृणेवि। तावि। नितोशते। निवर्हयति। मि
 नाति। मिनोति। धमतीतित्रयस्त्रिंशदधकर्मणिः। १९॥ दिद्युत्। नेमिः।

हेतिः॥ नेमः॥ पविः॥ सृकः॥ रुकः॥ धधः॥ वज्रः॥ अर्कः॥ कुत्सः॥ कुत्तिः॥
 तुजः॥ तिग्मः॥ मेनिः॥ स्यधितिः॥ सायकः॥ परशुत्यष्टादशवज्रनामा रि
 नि॥ २०॥ इरुज्यति॥ पत्यते॥ क्षयति॥ राजतीति चत्वार रेख्यकर्मणिः॥
 २१॥ राष्ट्री॥ अर्यः॥ नियुत्तान्॥ इनइनइति चत्वारि खरनामानि॥ २२
 २३॥ अपस्तुप्तनुष्या आयत्यागुबोवश्यध आवयत्यो जो मयमध्या
 रेवतेहेवोवर्ततेनुतच्छिद्रुणश्चतिदुभ्नोतिदिद्युदिरुज्यति राष्ट्री
 क्षाविश्रुतिः॥ ॥ इति निघंटस्य द्वितीयोऽध्यायः समाप्तः॥ ६९॥

॥ हरिः ॥ उरुः ॥ तु विः ॥ पुरुः ॥ भूरिः ॥ शश्वतः ॥ विश्वः ॥ परीयासाः ॥ व्यान
त्रिः ॥ शतः ॥ सहस्रः ॥ सलिलः ॥ कुविदिति द्वादश बहुनामानि ॥ १॥
कहनुः ॥ दुस्यः ॥ निष्टयः ॥ मायुकः ॥ प्रतिष्ठा ॥ ह्यु ॥ वृत्रकः ॥ दन्तः ॥
अर्चकः ॥ क्षुल्लुकः ॥ अत्मा ॥ येकादश ॥ दुस्वनामानि ॥ २॥ महत्
वृधः ॥ कृषः ॥ बृहत् ॥ उक्षितः ॥ तवसः ॥ तविषः ॥ महिषः ॥ अश्वः ॥
कृषुक्षाः ॥ उक्षा ॥ विहायाः ॥ यदुः ॥ ववक्षिथ ॥ विवक्षेसे ॥ अं
भृणः ॥ माहिनः ॥ गभीरः ॥ कवुः ॥ रत्तसः ॥ बाधन ॥ विरप्ती ॥

अद्भुतं। बर्हिष्ठः। बर्हिष्ठदिति पंचविंशतिर्महानामानि॥३॥ गयः।
 रुदरः। गर्तः। हर्म्यः। अस्यः। पस्यः। दुरोणे। नीलः। दुर्यः। स्वसरा
 णि। अमा। दमे। कृत्तिः। योनिः। सप्ता। शरणं। वरूथं। छुदिः।
 छुदिः। छाया। शर्म। अज्मेति षाविंशतिर्गृहनामानि॥४॥ इ
 रज्यति। विधेम। सपर्यति। नमस्यति। दुवस्यति। ऊध्रोति। ऊ
 णडि। ऊछति। सपति। विवासतीति परिचरणकर्माणः॥५॥ इ
 श्रिंवाता। शतरा। शतपता। शिलाः। स्यूमकं। शेरधं। मयः।

१२

१२

सुम्भो सुदिने । भुवं । भुनं । भुगं । भेषजं । जलायं । स्योनं । सुम्भं । श्रे
यान्ति । यं । भु । कनितिविश्रुतिः सुसु नामानि ॥ ६ ॥ निर्घिक
वृष्टिः । वर्षः । वपुः । अमितिः । अपः । सु । अघ्नः । पितृ । पितृः ।
कनानं । मरुतः । अर्जुनं । ताम्रं । अरुषं । शिल्पमिति बोद्धु
रूपनामानि ॥ ७ ॥ अस्त्रेमा । अनेमा । अनेघः । अनव
घः । अनन्तिरात्यः । उक्थ्यः । सुनीथः । पाकः । वामः ।
युनमिति दशर्षस्य नामानि ॥ ८ ॥ केतुः । केतः । चेतः ।

१३

चित्तं। कर्तुः। असुः। धीः। राची। माया। वयुनं। अमिरव्येयेकादश
प्रज्ञानामानि॥९॥ बट्। श्रत्। सज्ञा। अडा। इत्था। कृतमितिषट्
सत्यनामानि॥१०॥ चिकयत्। चाकनत्। आचक्ष्मां चष्टे। विच
ष्टे। विचर्षणिः। विश्वचर्षणिः। अवचाकत्रादित्यष्टोपश्यति १३
कर्माणाः॥११॥ हिक्। नुक्। लुक्। आहिक्। आकी। नकिः। मा
किः। नकी। अकृतमिति नवोत्तराणि पदानि सर्वपदसमाप्ता
नाय॥१२॥ इदनिव। इदयथा। अग्निर्नये। चतुरश्रिदुदमाना

तु। ब्राह्मणावतचारिणः। वृक्षस्यनुते पुरुहूतवयाः। आर। आभ
गं। मेघो भूतो। भियंनयः। तद्रूपः। तद्वर्णः। तद्वत्। तथेत्युपमाः।
॥१३॥ अर्चति। गायति। रेभति। स्तोभति। गूर्धयति। गृणति।
जरते। कुयते। नदति। पृच्छति। रिहति। धमति। कृपायति। कृ
पयति। पनस्यति। पनायते। वल्गूयति। मंदते। मंदते। छंदति।
छदयते। शशमानः। रंजयति। रजयति। शंसति। स्तोति। यो
ति। रोति। नोति। नभति। पुणायति। पणते। सपति। पृक्षाः। भू

रुयति। वाजयति। पूजयति। मन्यते। मदति। रसति। स्वरति। वेन
 ति। मंदयते। जल्पतीति चतुश्चत्वारिंशदुर्चतिकर्माणिः॥१४॥
 विप्रः॥ विग्रः॥ गृहः॥ धीरः॥ वेनः॥ वेधाः॥ कण्वः॥ कुमुः॥ नवेदाः॥ क
 विः॥ मनीषी॥ मंधाता॥ विधाता॥ विपः॥ मनश्चित्॥ विपश्चित्॥ विप
 न्यवः॥ आके निपः॥ उशिजः॥ कीस्तासः॥ अद्वातयः॥ मतयः॥ मतु
 थाः॥ वाद्यतइति चतुर्विंशतिर्मेधाविनामानि॥५॥ रेभः॥ जरिता॥
 कारुः॥ नदुः॥ तामुः॥ कीरिः॥ गोः॥ सूरिः॥ नादुः॥ छंदः॥ स्तुष्टु॥ रुद्रः॥

रुपाण्युरिति त्रयोदशस्तोत्रनामानि ॥ १६ ॥ यज्ञः । वेनः । अध्वरः । ने
धः । विदथः । नार्यः । सवनं । होत्रा । इष्टिः । देवताता । मरुवः । विष्णुः ।
इंद्रः । प्रजापतिः । धर्म इति पंचदशयज्ञनामानि ॥ १७ ॥ भुरताः ।
कुरवः । वाघतः । वृक्तबर्हिषः । यतस्त्रुचः । मरुतः । सुबाधः । देव
यव इत्यष्टावृत्तिनामानि ॥ १८ ॥ ईमहे । यामि । मन्महे । दुद्धि । शुद्धि ।
हृद्धि । मिमिद्धि । मिमीहि । रिरिद्धि । रिरिहि । पीपरतू । यंतारः । यं
यि । इषुध्यति । मदेमहि । मनामहे । मायत इति सप्तदशयांचा

कर्मणिः॥१९॥ दति। दाशति। दासति। राति। रासति। पृणक्षि। पृण
 ति। शिक्षति। तुंजति। मंहतइति दशदानकर्मणिः॥२०॥ परिस्त्रव।
 पवस्व। अभ्यर्ष। आशिषइति चत्वारो ध्येषणकर्मणिः॥२१॥ स्व
 पिति। सस्तीति दोस्यपिति कर्मणिः॥२२॥ कूपः। कातुः। कर्तः। वम्बः।
 काटः। स्वातः। अवतः। क्रिबिः। सूदः। उत्सः। अश्रयदातृ। कारीत
 रातृ। कुशयः। केवटइति चतुर्दश कूपनामानि॥२३॥ त्रपुः। त
 का। रिभ्या। रिपुः। रिक्का। रिहायाः। तायुः। तस्करः। वनर्युः।

२५

२५

दुरश्चित्। मुषीवान्। मलिन्मुचः॥ अधःशंसः। रकद्वतिचतुर्दशे
वस्तेननामानि॥ २४॥ निण्य। सन्धः। सनुतः। हिरुकू। प्रतीच्य। अ
पीच्यमितिषण्णिर्णातांतर्हितनामधेयानि॥ २५॥ आवे। परावे। प
राचेः। आरे। परावतइतिपंचदूरनामानि॥ २६॥ प्रत्नं। प्रदिवः।
प्रवयाः। सनेमि। पूर्व्यं। अद्रायेतिषट्पुराणनामानि॥ २७॥ नचं।
नृत्नं। नूतनं। नव्यं। इदा। इदानीमितिषष्ठेवनवनामानि॥ २८॥ प्र
पित्वे। अभीके। दुभ्रं। अभ्रकं। तिरः। सतः। त्वः। नेमः। ऋक्षाः। स्त

१६

भिः। बन्नीभिः। उपजिद्विका। उर्दरं। रुदरं। रंभः। विनाकं। मेना। गनाः।
शेषः। वेतसः। अया। एना। सिषन्तु। सचते। भ्यसते। रेजत इति
दिशुत्तराणि नामानि ॥ २९ ॥ स्वर्धे। पुरंधी। धिषणो। रोदसी। क्षो
णी। अंभसी। नभसी। रजसी। सदसी। सधनी। घृतवती। बहुले।
गभीरे। गंभीरे। ओण्यो। चम्बो। पात्रो। मही। उबश। पृथ्वी। अदिती।
अही। दूरे। अंतै। अपारे। अपारे इति चतुर्विंशतिर्धावापथिव्योर्ना
मधेयानि ॥ ३० ॥ ३४ ॥ उरुक्कुरुन्महद्भयश्चरज्यतिशिंवातानि ॥

१६

गंस्त्रेमावेः तुबद् चिक्युद्धिक मिदमिवाचति विप्रोरे भोयज्ञो भरता
ईमहेदातिपरिस्त्रवस्य पितिकूपस्तु पुर्निएयमाके प्रत्ननवंप्रवि
त्येस्वधे विंशत ॥ इति निघंटस्य तृतीयोऽध्यायः ॥ ७ ॥ हरिः ॐ ॥
जहाः निधाः शितामः मेहनाः दसूनाः मूषः इविरेणः कुरुतनः
जठरेः तितुः शिप्रेः मध्याः मंदूः ईमांतासः कायमानः लोधं
शीरं विद्रुधेः दुपदेः तुग्वनिः नसंते नसंतः आहनसः अघ्न
सतः इषिणः वाहः परितक्म्याः सुविते दयते नूचित नू

१७

च। अकूपारस्य। हवने। शिशीते। सुतुकः। सुप्रायणाः। अप्रायुवः।
 च्यवनः। रजः। हरः। बुधुरे। व्यंतः। काणाः। वाशी। विषुणाः। जामिः।
 पिता। शंयोः। अदितिः। एरिरे। जसुरिः। जरते। मंदिने। गोः। गालुः।
 दंसयः। तूताव। चयसे। वियुते। अधक। अस्याः। अस्येति द्विषष्टिः
 पदानि ॥ १ ॥ सस्ति। वाहिष्ठः। दूतः। वावैशानः। वार्य। अंधः। अस
 श्यंती। वृष्यति। तरुष्यति। भंदनाः। आहनः। नदः। सोमोऽक्षः।
 स्वात्रं। ऊतिः। हासमाने। पडिः। ससं। द्विता। ब्राः। वराहः। स्वसरा

१७

णि। शर्याः। अर्कः। पविः। वक्षः। धनः। सिनः। इत्या। सचा। चित्। आ।
द्युम्नः। पवित्रः। तीदः। स्तचाः। शिपिविष्टः। विष्टुः। आद्युणिः। पृथुज
याः। अथयुः। का। एका। अधिगुः। आंगूषः। आपांतमन्युः। श्मश्री।
उर्वशी। अवयुनः। वाजपस्यः। वाजगंध्यः। गध्यः। गधिता। कोरयाणः।
तोरयाणः। अद्रयाणः। हरयाणः। आरितः। वंदी। निष्पपी। तूर्ण
शं। क्षुपं। निचुपुणः। पदि। पादुः। दृकः। जोषवाकं। रुत्तिः। श्वघ्नी।
सप्तस्य। कुटस्य। चर्षणिः। शंबः। वेपथयः। तूतुमाकषे। अंसत्र।

काकुदं। बीरिटे। अछ। परि। ई। सी। एनं। एनाः। सतिरितिचतुरुत्तर
रमणीतिः पदानि ॥ २॥ आशुशुक्षणिः। आशाभ्यः। काशिः। कु
णारं। अलातृणाः। सललूकं। कल्पयं। विस्तुरुहः। वीरुधः। नक्षदा
भं। अस्तुधोयुः। निष्ठंभाः। वृबदुक्थं। ऋदूरः। ऋदूपे। पुलुकामः।
असिन्वती। कपनाः। भाऊजीकः। रुजानाः। जूर्णिः। अमना। उ
पलप्रक्षिणी। उपसि। प्रकलवित्। अभ्यर्धयज्या। ईक्षे। क्षोण
स्य। अस्मे। पाथः। सवीमनि। सप्रथाः। विदथानि। श्रायंतः। आ

शीः। अजीगः। अमूरः। शूशमानः। देवो देवाच्या कृपा। विजा मा
तुः। ओमासः। सोमान। अनवायं। किमी दिने। अमवान्। अमी
या। दुरितं। अधा। अमतिः। शुष्ठी। पुरंधिः। रुशतू। शिशा
दसः। सु विद्वः। आनुषक। तुर्वणिः। गिर्वणसे। असूतैसूतै।
अम्यकू। यादृश्मिन्। जारयायि। अग्नि या। चनः। पचेता। शु
रुधः। अमिनः। जज्जतीः। अप्रतिश्रुतः। शान्नादानः। स्रप्रः।
सुशिप्रः। शिप्रे। रंसु। दिवर्हाः। अकः। उराणः। स्तियाना। स्ति

१९

पाः। जवारु। जरुथं। कुशिलः। तुंजः। बर्हणा। ततनुष्टिं। इत्तीवि
 शः। कियेधाः। भूमिः। विष्टितः। तुरीपं। रास्मिनः। कंजतिः। क
 जुनीती। प्रतदसू। हिनोत। चोष्कयमाणः। चोष्कयते। सुमत
 दिविष्टिषु। दूतः। जिन्यति। असत्रः। ऊचीषमः। अनशरातिं।
 अनर्वा। असामि। गल्दथा। जल्लवः। बकुदः। बेकनाटान्। अभि
 धेतन। अंदुरः। वृतः। वाताप्यं। चाकनू। रथयति। असकां। आ
 धवः। अनवब्रवः। सदान्वे। शिरिंविठः। पराशुरः। क्रिर्विर्दती

२९

करुचती । दनः । शराकः । इदं युः । कीकटेषु । बृंदः । वृंदं । किः । उ
चं । वीस मवीस मिति वयस्त्रिंशत्तं पदानि ॥ १० ॥ जहास
स्त्रिमासु शुद्धाणि स्त्रीणि ॥ इति निघंटस्य चतुर्थोऽध्यायः ॥ ॐ ॥
अग्निः । जातवेदाः । वैश्वानर इति त्रीणि पदानि ॥ ११ ॥ द्विणोदाः ।
इध्रः । तनूनपात् । नराशंसः । इच्छः । बर्हिः । धारः । उषासान
का । देव्या होतारा । तिस्रो देवीः । त्वष्टा । च नृस्पतिः । स्वाहाक
तयः । प्रयाजा नुयाजा इति चतुर्दश पदानि ॥ १२ ॥ अश्वः । श

कुनिः। मंडकाः। अक्षाः। ग्रावाणः। नराशंसः। रथः। दुंदुभिः। द्रु
 धिः। हस्तघ्नेः। अभीशवः। धनुः। ज्या। द्रुः। अश्वजनी। उल्लरव
 लं। दृषभः। दुघणः। पितुः। नद्यः। आपः। ओषधयः। रात्रिः। अर
 एयानि। श्रद्धा। पृथिवी। अषा। अगनायी। उल्लरवलमुसले। हवि
 र्धाने। घावापृथिवी। विपाट्टुतुद्री। आर्त्नी। शुनासीरो। देवीजो
 षी। देवी। ऊजकृती। तिषट् त्रिंशत्पदानि॥ ३॥ वायुः। वरुणः। रुद्रः।
 इंद्रः। पर्जन्यः। बृहस्पतिः। ब्रह्मणस्पतिः। क्षेत्रस्यपतिः। वास्तो

षतिः। वाचस्पतिः। उपपातः। यमः। मित्रः। कः। सरस्वा
नः। विश्वकर्मा। तार्क्ष्यः। मन्युः। दधिक्ताः। सविता। वषा।
वातः। अग्निः। वेनः। असुनीतिः। कृतः। इंद्रुः। प्रजाप
तिः। अहिः। अहिर्बुध्न्यः। सुपर्णः। पुरुरवा इति द्वात्रिं
शत्पदानि ॥ ४ ॥ ३२ ॥ इयेनः। सोमः। चंद्रमाः। मृत्युः।
विश्वानरः। धाता। विधाता। मरुतः। रुद्राः। क्रुभ

२३

वः। अंगिरसः। पितरः। अथर्वणः। भृगवः। आस्थाः। अदितिः। सुरमा। स
 रस्वती। वाक्। अनुमतिः। राका। सिनीवाली। कुहूः। यमी। उर्वशी।
 हृषिणी। दुद्राणी। मोरी। गोः। धेनुः। अघ्रा। पृथ्या। स्वस्तिः। उषाः।
 इळा। रोदसीतिषट्त्रिंशत्पदानि। ५॥ ३६॥ अनुश्विनो। उषाः। सू
 र्या। वृषाकपायी। सरण्यः। त्वष्टा। सुविता। मगः। सूर्यः। पूषा।
 विष्णुः। विश्वानरः। वरुणः। केशी। केशिनः। वृषाकपिः। यमः।
 अजएकपात्। हृषिणी। समुद्रः। दध्यङ्। अथर्व। मनुः। आदित्याः।

२३

२२

सप्तऋषयः देवाः विश्वेदेवाः साध्याः वसवः वाजिनः देवपत्न्यो
देवपत्न्यद्वयेकविंशत्पदानि ॥ ६ ॥ ३१ ॥ अग्निर्द्विगोदा अश्वो
वायुः श्येनोऽश्विनो वट् ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ राके १७३० ॥
वर्षे विभयनामसंवत्सरैर्दक्षिणायने वर्षाकृते श्रावणमा
से शुक्लपक्षे अष्टम्या भाद्रवासरैर्तद्दिने पुस्तकं समाप्तम् ॥ २३
ता ह्यगोपनाम्ना कृष्णभट्टस्य सूतेन सदाशिवेन लिखितम् ॥
आत्मार्यपरोपकारार्थम् ॥ समाप्तिः ॥ मगमत् ॥ श्रीराम् ॥

२३

[OrderDescription]
,CREATED=24.07.20 12:06
,TRANSFERRED=2020/07/24 at 12:16:10
,PAGES=45
,TYPE=STD
,NAME=S0003364
,Book Name=M-2643-SHRIRAM CHANDRAYNAM
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF

FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF

FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF

FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF

FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF
,FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF
,FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,FILE42=00000042.TIF
,FILE43=00000043.TIF
,FILE44=00000044.TIF
,FILE45=00000045.TIF
,